

Jakiego wyniku wyborów spodziewają się Polacy?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

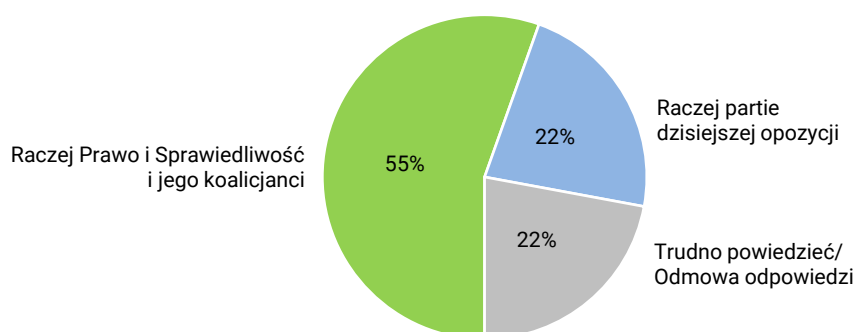
Jak Polacy wyobrażają sobie przyszły parlament? Kto wygra wybory do Sejmu i Senatu? Przedstawicielowi której partii prezydent powierzy formowanie rządu? Jaki skład koalicji rządowej wyborcy przyjęliby z nadzieją, a jaki z obawą? Odpowiedzi na te i inne pytania szukaliśmy we wrześniowym sondażu¹.

Prognoza wyniku wyborów zawsze w jakimś stopniu jest przejawem myślenia życzeniowego – można sądzić, że ludzie skłonni są przyznawać większe szanse wyborcze tym ugrupowaniom, które sami chcieliby wspierać w wyborach. Warto sprawdzić, czy rzeczywiście tak jest.

Spróbujemy więc przyjrzeć się wynikom sondażu nie tyle w kontekście prawdopodobieństwa spełnienia się prognoz, ile w kontekście tego, z jakich opinii i postaw wobec polskiej polityki mogą one wynikać.

CBOS

RYS. 1. Oczywiście trudno to przewidzieć, ale jak Pan(i) przypuszcza, kto 15 października wygra wybory do Sejmu?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (401) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

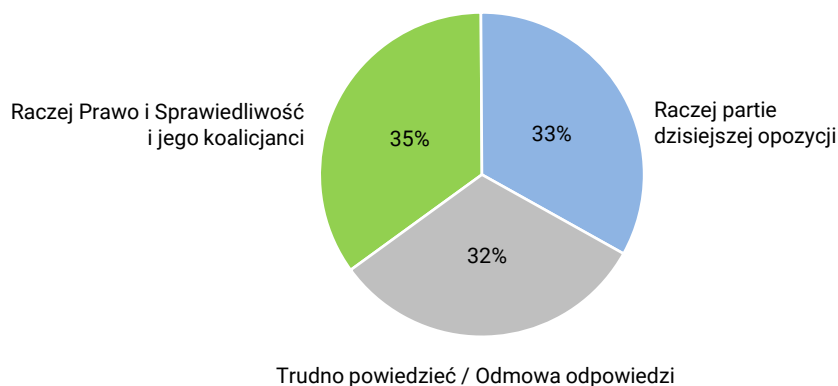
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 września 2023 roku na próbie liczącej 1073 osoby (w tym: 62,7% metodą CAPI, 23,4% – CATI i 13,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 2. Kto wygra wybory do Senatu?

Prawo i Sprawiedliwość wyraźnie dominuje w prognozach dotyczących Sejmu, natomiast w przypadku Senatu respondenci spodziewają się raczej równowagi sił między PiS i jego koalicjantami a prawdopodobną koalicją partii opozycyjnych.

Trudno nie zauważyć, że prognozowany podział miejsc w Senacie w dużym stopniu odzwierciedla obecny układ sił w tej izbie parlamentu. Podobnie jak w aktualnej rzeczywistości politycznej, o przewadze jednej lub drugiej strony decydowałoby dosłownie kilka głosów. Respondenci dokonują swoistej projekcji aktualnej sytuacji na okres powyborczy.

Warto zwrócić uwagę, że w przypadku prognozy senackiej mamy wyraźnie wyższy odsetek odpowiedzi „Trudno powiedzieć”. Może to świadczyć zarówno o tym, że respondenci mają mniejszą wiedzę na temat Senatu, sytuacji w tej izbie parlamentu lub mechanizmu wyborczego, który wyłania senatorów, jak i o tym, że po prostu mniej interesują się Senatem niż Sejmem.

Jak wspomniano na wstępie, naszym celem nie jest dochodzenie, jakie jest prawdopodobieństwo spełnienia się prognozy sformułowanej przez Polaków. Ponieważ jednak w przeszłości już zadawaliśmy to pytanie, mamy możliwość porównania prognoz z rzeczywistymi wynikami. Sprawdźmy więc, jak mają się prognozy do rzeczywistości.

We wrześniu 2019 roku² 77% respondentów wskazało Prawo i Sprawiedliwość jako przyszłego zwycięzcę wyborów do Sejmu. Wybory istotnie wygrała ta partia, uzyskując 44% głosów.

² Zob. komunikat CBOS „Kto powinien wygrać, a kto wygra październikowe wybory”, październik 2019 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

Cztery lata wcześniej, we wrześniu 2015 roku³, zwycięstwo PiS prognozowało 60% ankietowanych. Partia ta zwyciężyła wówczas wynikiem 38% głosów.

Zasadniczo więc respondenci mieli rację w swoich prognozach dotyczących tego, kto wygra wybory.

Prośba o prognozę wyborczą została też przedstawiona respondentom CBOS w kwietniu⁴ tego roku, a więc na pół roku przed dniem wyborów.

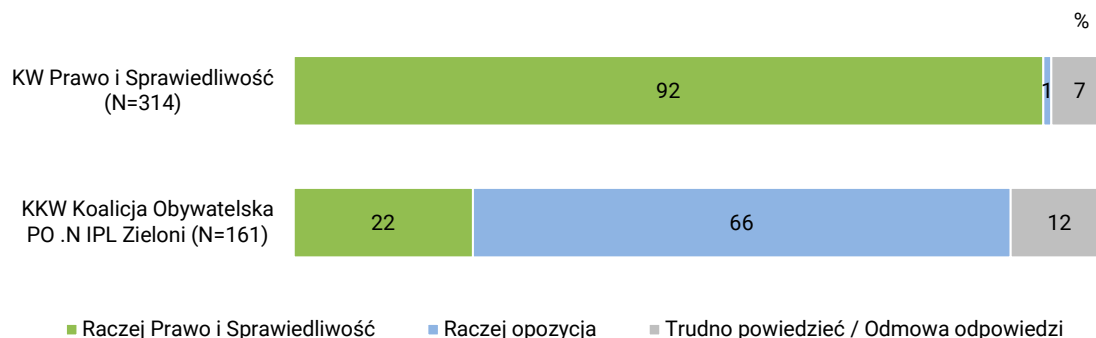
Wówczas Prawo i Sprawiedliwość jako zwycięzcę wskazało 51% respondentów, a koalicję partii opozycyjnych – 26%. Wynik notowany obecnie należy uznać za podobny do tamtego i świadczący o trwałości przekonań Polaków.

PREFERENCJE POLITYCZNE A PROGNOZOWANY WYNIK WYBORÓW

W jakim stopniu prognozy są istotnie wynikiem „myślenia życzeniowego”, a w jakim stanowią próbę chłodnego oglądu sytuacji politycznej w Polsce i wyciągnięcia z niego racjonalnych wniosków? Czy osobiste upodobania polityczne respondentów mają czy nie mają wpływu na to, w kim upatrują oni zwycięzcy nadchodzących wyborów?

CBOS

RYS. 3. Prognozowany zwycięzca wyborów do Sejmu wśród osób deklarujących zamiar głosowania na:

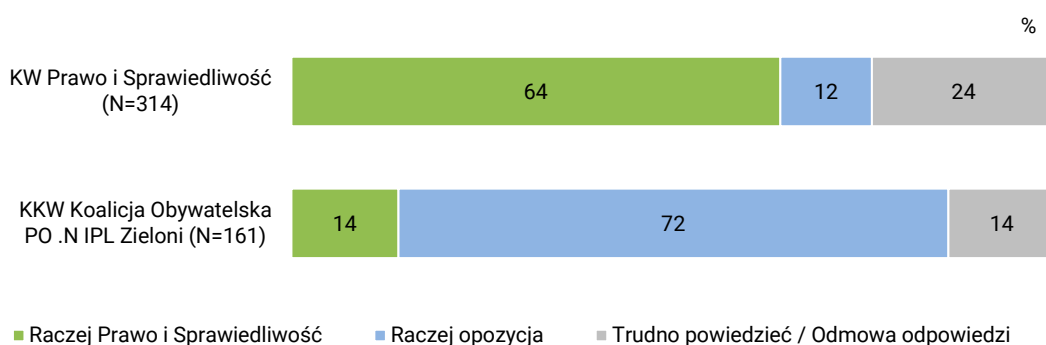
³ Zob. komunikat CBOS „O udziale w wyborach, pewności głosowania, obawach i przewidywaniach wyborczych”, październik 2015 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

⁴ Zob. komunikat CBOS „Kto wygra wybory – przewidywania wyborcze na pół roku przed dniem głosowania”, kwiecień 2023 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

Prognoza formułowana przez zwolenników dwóch głównych konkurentów nie pozostawia wątpliwości – ludzie chętniej wskazują jako zwycięzcę to ugrupowanie, na które sami zamierzają głosować. Warto przy tym zauważyć, że wśród wyborców PiS wiara w zwycięstwo formacji wspieranej w wyborach do Sejmu jest wyraźnie większa niż wśród wyborców partii opozycyjnych (choć i w tej grupie opcja „wygramy” przeważa). Wynik ten można zinterpretować również tak, że wyborcy opozycji – choć większość z nich przewiduje wyborcze zwycięstwo swoich faworytów – jednak ostrożniej oceniają ich szanse niż wyborcy PiS.

CBOS

RYS. 4. Prognozowany zwycięzca wyborów do Senatu wśród osób deklarujących zamiar głosowania na:

W prognozowaniu wyniku wyborów do Senatu wyraźnie większa grupa wyborców Prawa i Sprawiedliwości (o 1/3 w porównaniu z wyborami do Sejmu) nie jest pewna zwycięstwa popieranego przez siebie ugrupowania. Nieco więcej niż co dziesiąty zwolennik PiS dopuszcza możliwość, że wybory do Senatu wygra opozycja, natomiast co czwarty wstrzymuje się od sformułowania prognozy. Z kolei osoby popierające Koalicję Obywatelską są bardziej niż w przypadku Sejmu pewne, że ich ugrupowanie ponownie będzie miało większość w izbie wyższej parlamentu. Te różnice wspierają tezę, że prognozy wyborcze respondentów istotnie opierają się na wiedzy o obecnym podziale miejsc w parlamencie.

Można więc przypuszczać, że prognozy respondentów wyrażają w istocie **wiarę** w zwycięstwo ugrupowania, które zamierzają poprzeć, skorygowaną o **wiedzę** o tym, jaka jest obecna konfiguracja polityczna w każdej z izb parlamentu.

Społeczno-demograficzne zróżnicowania prognoz wyborczych w jeszcze większym stopniu potwierdzają pogląd, że, ogólnie rzecz biorąc, spodziewamy się tego, czego pragniemy. Cechy, które tradycyjnie sprzyjają większej sympatii do danego ugrupowania, sprzyjają również temu, aby to ugrupowanie postrzegać jako zwycięzcę nadchodzących wyborów.

Ani wiek, ani płeć nie różnicują w znaczący sposób przewidywań, kto wygra wybory. Silne zróżnicowanie w zależności od miejsca zamieszkania pojawia się w przypadku jednej kategorii – mieszkańcy wsi zdecydowanie częściej (55%) od innych przewidują zwycięstwo PiS, a wyraźnie rzadziej (16%) – zwycięstwo opozycji.

Ponadto im wyższe wykształcenie respondentów, tym większe jest prawdopodobieństwo, że jako zwycięzca wskazana zostanie opozycja, a im niższe, tym większe prawdopodobieństwo, że zostanie wskazane Prawo i Sprawiedliwość.

Zwycięstwa PiS w wyborach do Sejmu częściej od innych oczekują także:

- rolnicy, osoby pracujące na własny rachunek, bezrobotni, emeryci i renciści;
- osoby religijne (im częstszy udział w praktykach religijnych, tym częstszy pogląd, że wybory wygra PiS);
- osoby deklarujące poglądy prawicowe.

Z kolei zwycięstwa opozycji w wyborach do Sejmu częściej od innych respondentów spodziewają się:

- mieszkańcy miast liczących co najmniej 100 tys. mieszkańców;
- przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (im wyższe wykształcenie, tym silniejsze przekonanie, że wybory wygra opozycja);
- osoby relatywnie zamożne (dochód na osobę w rodzinie powyżej 3000 zł);
- osoby o lewicowym światopoglądzie.

Im wyższe wykształcenie oraz niższy poziom religijności, tym większe prawdopodobieństwo, że jako zwycięzca wyborów zostanie wskazana opozycja.

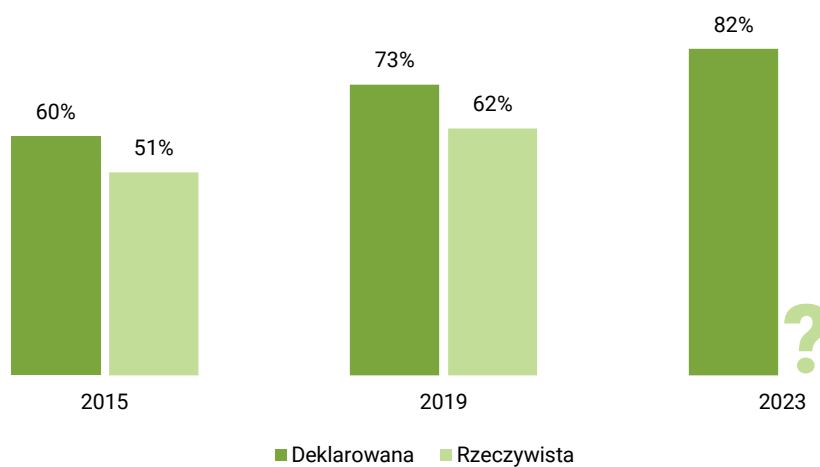
Spółeczno-demograficzne zróżnicowanie prognozy wyniku wyborów do Senatu jest zbliżone do tego, które dotyczy wyborów do Sejmu.

Na miesiąc przed wyborami (czyli w okresie, w którym przeprowadzono badanie) zdecydowana większość respondentów deklarowała zamiar wzięcia w nich udziału. Rzeczywista frekwencja zwykle jest niższa od tej, jaka wynika z owych deklaracji. We wrześniu 2019 roku 73% respondentów zadeklarowało, że na pewno wezmą udział w wyborach. Rzeczywista frekwencja wyniosła 61,74%.

We wrześniu 2015 roku odsetek osób deklarujących, że na pewno wezmą udział w wyborach, wyniósł 60%, a frekwencja wyborcza – 50,92%.

We wrześniu 2023 roku odsetek deklaracji „Na pewno wezmę udział w wyborach” wyniósł nieco ponad 82%. Jeśli na podstawie tych trzech sondaży mielibyśmy przewidywać tegoroczną frekwencję wyborczą to powinna ona wyraźnie przekroczyć 60%.

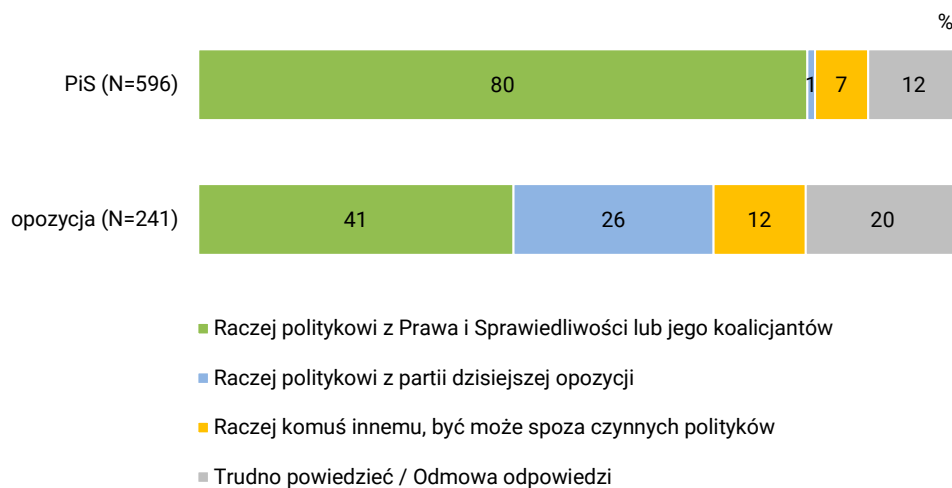
RYS. 5. Frekwencja wyborcza

Fakt, że zarówno deklarowana, jak i rzeczywista frekwencja systematycznie rośnie z wyborów na wybory, jest bardzo dobrą wiadomością i dobrze świadczy o kondycji naszej demokracji. Oznacza bowiem, że systematycznie rośnie zarówno podmiotowość polityczna Polaków, jak i potrzeba tej podmiotowości. Rosnąca frekwencja w wyborach to znak, że społeczeństwo obywatelskie w Polsce wzmacnia się.

Ostatnie z pytań prognostycznych dotyczy tego, komu (przedstawicielowi którego z ugrupowań) prezydent powierzy formowanie rządu. Szczególnie interesujące w tym kontekście jest to, jak tę sytuację wyobrażają sobie osoby, które spodziewają się zwycięstwa PiS oraz ugrupowań opozycyjnych.

RYS. 6. Opinie dotyczące tego, któremu politykowi prezydent Andrzej Duda powierzy misję tworzenia rządu – wśród osób, które spodziewają się, że wybory wygra:

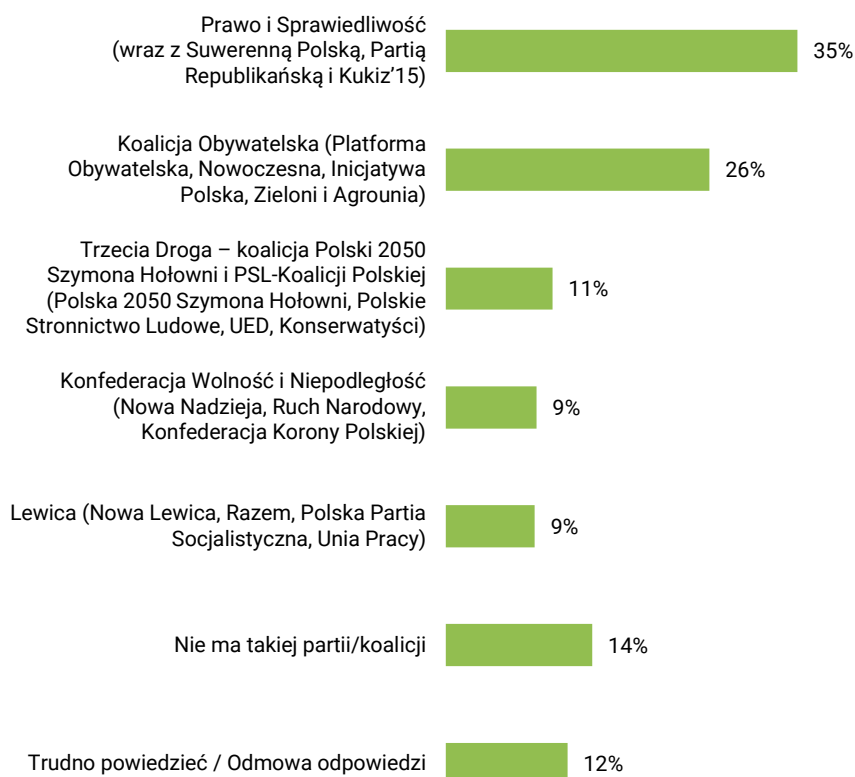
Jeśli ktoś uważa, że wybory wygra Prawo i Sprawiedliwość, to raczej nie ma wątpliwości, że to ugrupowanie będzie tworzyło rząd. Nieco inaczej jest w przypadku, gdy ktoś spodziewa się wyborczego zwycięstwa opozycji. W takiej sytuacji jedynie co czwarty respondent (26%) jest w stanie wyobrazić sobie, że polityk dzisiejszej opozycji otrzyma misję tworzenia rządu. Wyraźnie większa grupa (41%) jest zdania, że (być może w którymś z kolejnych kroków) Prawo i Sprawiedliwość jednak utrzyma władzę.

KOALICJA NADZIEI – KOALICJA OBAW

Ostatnie kwestia, którą omówimy, nie odnosi się do sfery przewidywań, lecz do sfery preferencji, ocen, nadziei i obaw.

Prawo i Sprawiedliwość dość wyraźnie przewodzi w rankingu partii lub koalicji, której rządy wzbudziłyby nadzieję. Wydaje się, że ugrupowaniom z dalszych miejsc – Trzeciej Drodze, Konfederacji i Lewicy – trudno byłoby obecnie nawiązać rywalizację z dwójką liderów naszego rankingu.

RYS. 7. Rządy której partii lub koalicji przyjął(ęła)by Pan(i) z największą nadzieją?

Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż 1 ugrupowanie

Co oznacza przewaga Prawa i Sprawiedliwości nad Koalicją Obywatelską w kategorii „partii lub koalicji, które budzą nadzieję”? Trudno to ocenić z punktu widzenia wyścigu o miejsca w Sejmie. Nie wiemy obecnie, w jakim stopniu ta przewaga może przełożyć się na rzeczywiste preferencje wyborcze. Być może kolejne sondaże, coraz bliższe daty wyborów, przyniosą informacje potwierdzające lub kwestionujące wagę obserwowanych tu różnic między dwoma głównymi pretendenciami do objęcia rządów w Polsce. Niewątpliwie wchodzimy w kluczowy etap kampanii wyborczej i warto uważnie śledzić wskaźniki – zarówno te behawioralne, odnoszące się wprost do prawdopodobnych decyzji przy urnie, jak i te, które śledzą dynamikę sytuacji z nieco szerszej perspektywy.

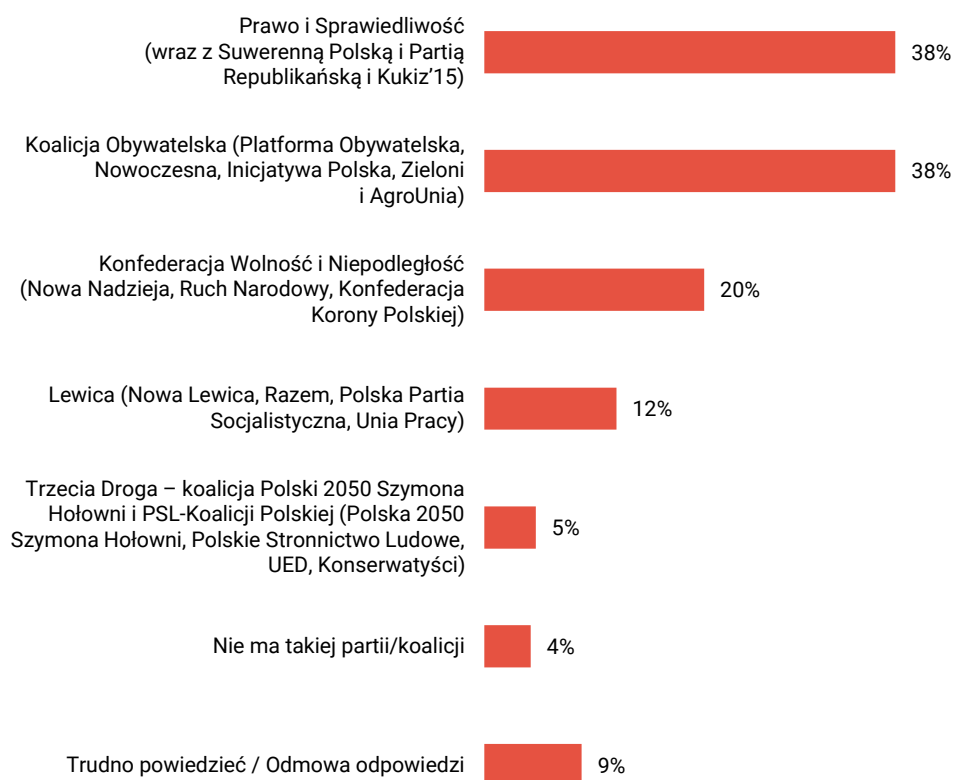
Zwraca uwagę licząca 14% grupa osób, które wskazały odpowiedź „nie ma takiej partii lub koalicji”. Kim są osoby niedostrzegające na obecnej scenie politycznej żadnego podmiotu, na który chciałyby oddać swój głos? Są to przede wszystkim:

- osoby młode – w wieku 18–34 lata; grupy te stanowią 25% próby;
- pracownicy administracyjno-biurowi i średni personel techniczny; jest to 12% próby;
- osoby, które chodzą do kościoła kilka razy w roku (24% próby);
- osoby deklarujące poglądy centrowe (26% próby).

Drugie, „symetryczne” wobec poprzedniego pytanie odnosi się do partii lub koalicji, której rządy budziłyby największą obawę.

CBOS

RYS. 8. Rządów której partii lub koalicji obawiał(a)by się Pan(i) najbardziej?

Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż 1 ugrupowanie

Niepełna pół roku temu – w kwietniu 2023 – uzyskaliśmy bardzo podobne odpowiedzi na to pytanie, co wskazywałoby na względną trwałość wyrażanych opinii.

Prawo i Sprawiedliwość również w tym negatywnym rankingu okazuje się liderem, tym razem jednak *ex aequo* z Koalicją Obywatelską – właśnie te dwa ugrupowania budzą największe obawy jako te, które potencjalnie mogłyby tworzyć nowy rząd.

Co oznacza ten wynik? Czy „największa nadzieja” może współistnieć z „największą obawą”? Czy te dwa nastawienia dotyczą dwóch różnych grup respondentów, czy też współistnieją u tych samych osób?

Jak należało się spodziewać, największe obawy rząd tworzony przez Prawo i Sprawiedliwość wzbudziły u osób deklarujących zamiar głosowania na Koalicję Obywatelską (62% z nich deklaruje takie obawy). Z kolei rząd tworzony przez KO budzi obawy 70% wyborców PiS. Sytuacja współwystępowania obawy zarówno przed rządem PiS, jak i rządem KO, jest jedną z rzadszych – dotyczy jedynie 24% respondentów. Mamy więc kolejne potwierdzenie często powtarzanej tezy o istnieniu w Polsce dwóch przeciwstawnych „plemion”.

Przyjrzyjmy się więc jeszcze przez chwilę owej „plemienności”.

Spośród wyborców Prawa i Sprawiedliwości 92% wiąże nadzieje z rządem tworzonym przez to ugrupowanie. Właściwie jest to dla nich sytuacja bezalternatywna – żaden inny rząd nie wzbudziłby „nadziei” u więcej niż 2% tego elektoratu.

Spośród wyborców Koalicji Obywatelskiej analogiczną postawę wobec rządu tworzonego przez to ugrupowanie deklaruje 71% osób. Są oni w stanie wyobrazić sobie także rząd Trzeciej Drogi (13% „nadziei”) lub rząd Lewicy (10% „nadziei”).

Osoby wspierające Koalicję Obywatelską wydają się więc bardziej elastyczne, gotowe do zaakceptowania koalicji lub nawet rządu tworzego przez inne ugrupowanie.

Elektorat PiS jawi się w tym kontekście jako znacznie bardziej bezkompromisowy, zdeterminowany do popierania wyłącznie jednej formacji. Wydaje się, że gotowość do akceptacji innych rozwiązań, np. koalicyjnych, jest w tej grupie respondentów znacznie mniejsza. Warto w tym kontekście przypomnieć wniosek sformułowany na początku: wśród wyborców PiS wiara w zwycięstwo wspieranej formacji jest wyraźnie większa niż wśród wyborców partii opozycyjnych.

Przekładając te obserwacje na strategię polityczne, dostrzegamy z jednej strony elastyczność i gotowość do wielu różnych wariantów koalicyjnych, w wyniku których możliwe będzie sprawowanie władzy, z drugiej strony – bezkompromisowość, determinację i dążenie do takiego wyniku wyborczego, który zapewni możliwość samodzielnych rządów. To oznacza także konieczność maksymalnej mobilizacji elektoratu – każdy głos jest na wagę zwycięstwa lub porażki.

Niebawem okaże się, która strategia będzie skuteczniejsza.

Opracował

Marcin Głowacki

TABELA 1

		Oczywiście trudno to przewidzieć, ale jak Pan(i) przypuszcza, kto 15 października wygra wybory do Sejmu?			Liczba osób
		Raczej Prawo i Sprawiedliwość i jego koalicjanci	Raczej partii dzisiejszej opozycji	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		55	22	22	1073
Płeć	Mężczyźni	59	23	19	505
	Kobiety	52	22	25	568
Wiek	18–24 lata	58	22	20	102
	25–34	52	27	21	168
	35–44	48	22	29	208
	45–54	50	26	24	171
	55–64	59	21	21	167
	65 lat i więcej	64	18	17	256
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	16	21	439
	Miasto do 19 999	50	23	27	150
	20 000 – 99 999	54	24	22	213
	100 000 – 499 999	46	33	22	152
	500 000 i więcej mieszk.	50	31	19	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	70	11	19	157
	Zasadnicze zawodowe	62	18	20	237
	Średnie	53	25	22	378
	Wyższe	46	29	25	301
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	31	29	152
	Średni personel, technicy	54	25	21	58
	Pracownicy adm.-biurowi	42	27	31	70
	Pracownicy usług	54	20	26	98
	Robotnicy wykwalifikowani	53	23	24	122
	Robotnicy niewykwalifik.	47	26	27	32
	Rolnicy	64	17	19	42
	Pracujący na własny rach.	65	22	13	35
	Bezrobotni	68	17	15	18
	Emeryci	63	20	17	272
	Renciści	76	15	9	37
	Uczniowie i studenci	58	23	19	55
	Zajmujący się domem i inni	57	18	25	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	26	30	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	32	23	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	23	24	295
	prywatnym gosp. rolnym	63	13	24	39
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	68	14	19	128
	Od 1500 zł do 1999 zł	64	13	23	127
	Od 2000 zł do 2999 zł	61	22	18	225
	Od 3000 zł do 3999 zł	48	35	17	129
	4000 zł i więcej	47	34	19	139
	Trudno powiedzieć	64	16	21	118
Odmowa odpowiedzi	43	22	35	207	
Ocena własnych war. mater.	Złe	55	24	21	70
	Średnie	49	26	26	362
	Dobre	59	21	20	641
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	8	21	37
	Raz w tygodniu	65	15	20	373
	1–2 razy w miesiącu	59	18	23	148
	Kilka razy w roku	48	28	24	259
	W ogóle nie uczestniczy	47	34	19	227
Poglądy polityczne	Lewica	30	52	18	212
	Centrum	49	30	21	280
	Prawica	80	7	13	395
	Trudno powiedzieć	44	13	43	142

TABELA 2

		Kto wygra wybory do Senatu?			Liczba osób
		Raczej Prawo i Sprawiedliwość i jego koalicjanci	Raczej partię dzisiejszej opozycji	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		35	33	32	1073
Płeć	Mężczyźni	33	36	31	505
	Kobiety	37	30	33	568
Wiek	18–24 lata	47	25	29	102
	25–34	25	44	31	168
	35–44	28	32	40	208
	45–54	32	36	32	171
	55–64	35	33	32	167
	65 lat i więcej	44	29	27	256
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	26	34	439
	Miasto do 19 999	27	36	37	150
	20 000 – 99 999	36	35	29	213
	100 000 – 499 999	30	40	30	152
	500 000 i więcej mieszk.	28	46	26	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	50	15	35	157
	Zasadnicze zawodowe	42	23	35	237
	Średnie	34	38	28	378
	Wyższe	23	45	32	301
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	48	36	152
	Średni personel, technicy	26	47	27	58
	Pracownicy adm.-biurowi	27	36	37	70
	Pracownicy usług	39	29	33	98
	Robotnicy wykwalifikowani	33	27	40	122
	Robotnicy niewykwalifik.	31	40	29	32
	Rolnicy	42	21	38	42
	Pracujący na własny rach.	39	41	20	35
	Bezrobotni	60	20	19	18
	Emeryci	44	30	26	272
	Renciści	35	23	41	37
	Uczniowie i studenci	46	25	29	55
	Zajmujący się domem i inni	34	31	35	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	36	40	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	37	33	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	39	31	295
	prywatnym gosp. rolnym	40	17	42	39
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	48	18	34	128
	Od 1500 zł do 1999 zł	38	26	36	127
	Od 2000 zł do 2999 zł	37	34	29	225
	Od 3000 zł do 3999 zł	31	46	23	129
	4000 zł i więcej	26	52	22	139
	Trudno powiedzieć	42	25	32	118
	Odmowa odpowiedzi	27	30	43	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	35	35	70
	Średnie	30	35	35	362
	Dobre	38	32	30	641
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	63	5	32	37
	Raz w tygodniu	46	25	29	373
	1–2 razy w miesiącu	37	31	32	148
	Kilka razy w roku	25	40	35	259
	W ogóle nie uczestniczy	24	47	29	227
Poglądy polityczne	Lewica	20	58	22	212
	Centrum	24	47	29	280
	Prawica	56	19	25	395
	Trudno powiedzieć	24	18	58	142

TABELA 3

		Rządy której partii lub koalicji przyjął(ę)by Pan(i) z największą nadzieją?							Liczba osób
		Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Suwerenną Polską, Partią Republikańską i Kukiz'15)	Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni i Agronomia)	Lewica (Nowa Lewica, Razem, Polska Partia Socjalistyczna, Unia Pracy)	Konfederacja Wolność i Niepodległość (Nowa Nadzieja, Ruch Narodowy, Konfederacja Korony Polskiej)	Trzecia Droga – koalicja Polski 2050 Szymona Hołowni i PSL-Koalicji Polskiej (Polska 2050 Szymona Hołowni, Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	Nie ma takiej partii/koalicji	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		35	26	9	9	11	14	12	1073
Płeć	Mężczyźni	35	27	8	12	10	14	8	505
	Kobiety	34	25	9	6	11	15	14	568
Wiek	18–24 lata	11	23	18	19	9	25	10	102
	25–34	12	31	8	21	13	23	11	168
	35–44	25	26	7	12	10	16	17	208
	45–54	31	35	11	4	14	13	14	171
	55–64	49	21	8	4	10	9	12	167
	65 lat i więcej	60	22	6	1	7	8	6	256
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	19	5	11	8	12	12	439
	Miasto do 19 999	30	29	13	5	11	18	13	150
	20 000 – 99 999	32	27	10	7	12	15	12	213
	100 000 – 499 999	24	36	12	15	14	14	7	152
	500 000 i więcej mieszk.	25	32	10	4	13	19	13	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	55	10	6	5	7	13	10	157
	Zasadnicze zawodowe	53	17	7	5	5	11	10	237
	Średnie	29	31	10	11	11	16	12	378
	Wyższe	17	35	10	12	16	16	13	301
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	33	11	13	13	17	15	152
	Średni personel, technicy	16	32	12	19	15	22	11	58
	Pracownicy adm.-biurowi	15	39	16	9	15	21	11	70
	Pracownicy usług	32	24	7	12	11	11	14	98
	Robotnicy wykwalifikowani	33	22	9	13	9	18	10	122
	Robotnicy niewykwalifik.	28	22	12	4	8	39	3	32
	Rolnicy	50	20	7	7	6	12	13	42
	Pracujący na własny rach.	30	27	5	7	23	11	19	35
	Bezrobotni	38	15	6	12	8	12	17	18
	Emeryci	59	23	5	1	6	7	7	272
	Renciści	58	10	8	5	3	13	17	37
	Uczniowie i studenci	11	27	23	18	10	17	14	55
	Zajmujący się domem i inni	28	28	3	9	18	15	13	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	29	8	6	8	18	20	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	22	33	10	16	18	18	6	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	28	12	14	14	19	10	295
	prywatnym gosp. rolnym	49	20	2	4	7	9	16	39
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	51	13	7	5	11	12	11	128
	Od 1500 zł do 1999 zł	45	16	4	7	4	14	12	127
	Od 2000 zł do 2999 zł	41	23	9	6	14	12	12	225
	Od 3000 zł do 3999 zł	31	38	11	6	13	16	6	129
	4000 zł i więcej	19	44	11	15	16	15	4	139
	Trudno powiedzieć	41	18	5	16	6	12	12	118
	Odmowa odpowiedzi	20	27	11	10	8	19	19	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	28	5	15	8	16	18	70
	Średnie	29	30	12	8	12	16	13	362
	Dobre	39	24	7	9	10	13	10	641
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	8		7	4	11	4	37
	Raz w tygodniu	54	16	3	8	9	10	10	373
	1–2 razy w miesiącu	34	24	6	8	15	11	13	148
	Kilka razy w roku	22	30	10	11	10	22	11	259
	W ogóle nie uczestniczy	16	42	19	10	12	15	10	227
Poglądy polityczne	Lewica	4	60	36	7	13	8	7	212
	Centrum	17	37	6	8	19	21	11	280
	Prawica	71	8		12	3	8	4	395
	Trudno powiedzieć	23	10	2	9	10	27	26	142

Odsetki nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż 1 ugrupowanie

TABELA 4

		Rządów której partii lub koalicji obawiał(a)by się Pan(i) najbardziej?							Licz- ba osób
		Prawo i Sprawiedli- wość (wraz z Suweren- ną Polską, Partią Republi- kańską i Kukiz'15)	Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni i Agronomia)	Lewica (Nowa Lewica, Razem, Polska Partia Socja- listyczna, Unia Pracy)	Konfederacja Wolność i Niepodległość (Nowa Nadzieja, Ruch Narodowy, Konfederacja Korony Polskiej)	Trzecia Droga – koalicja Polski 2050 Szymona Hołowni i PSL- Koalicji Polskiej (Polska 2050 Szymona Hołowni, Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)	Nie ma takiej partii/ koalicji	Trudno powie- dzieć/ Odmowa odpo- wiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		38	38	12	20	5	4	9	1073
Płeć	Mężczyźni	40	38	14	20	7	3	6	505
	Kobiety	36	38	11	20	3	5	12	568
Wiek	18–24 lata	46	30	13	31	3	5	5	102
	25–34	53	16	18	24	3	7	8	168
	35–44	42	31	12	16	6	3	14	208
	45–54	43	33	12	19	3	4	11	171
	55–64	27	49	13	21	6	4	10	167
	65 lat i więcej	25	57	8	17	6	3	7	256
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	47	11	11	5	3	12	439
	Miasto do 19 999	38	33	15	26	3	5	10	150
	20 000 – 99 999	41	35	11	20	6	5	7	213
	100 000 – 499 999	49	27	14	31	4	6	5	152
	500 000 i więcej mieszk.	45	27	13	34	5	3	8	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18	58	10	11	5	7	9	157
	Zasadnicze zawodowe	26	50	14	12	5	3	9	237
	Średnie	44	35	11	22	6	4	8	378
	Wyższe	49	21	14	31	3	4	11	301
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	49	22	15	32	4	3	12	152
	Średni personel, technicy	50	22	12	29		5	10	58
	Pracownicy adm.-biurowi	47	20	13	30	7	6	12	70
	Pracownicy usług	37	34	12	12	6	5	13	98
	Robotnicy wykwalifikowani	39	44	10	13	5	6	7	122
	Robotnicy niewykwalifik.	46	26	12	20	5	11	3	32
	Rolnicy	24	41	15	6	19	3	13	42
	Pracujący na własny rach.	53	39	7	23			12	35
	Bezrobotni	35	46	3	13	11	2	14	18
	Emeryci	26	57	8	16	5	3	6	272
	Renciści	12	37	27	9	6	6	24	37
	Uczniowie i studenci	50	27	18	38		4	6	55
	Zajmujący się domem i inni	43	36	17	20	2	4	7	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	30	14	23	4	4	18	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	27	10	18	4	6	7	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	48	29	13	24	5	5	6	295
	prywatnym gosp. rolnym	23	47	7	9	15		16	39
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	22	53	15	10	7	2	11	128
	Od 1500 zł do 1999 zł	30	43	13	10	8	6	9	127
	Od 2000 zł do 2999 zł	36	45	9	24	4	3	7	225
	Od 3000 zł do 3999 zł	49	32	13	30	6	3	3	129
	4000 zł i więcej	52	22	18	33	3	3	5	139
	Trudno powiedzieć	31	48	11	11	6	4	8	118
	Odmowa odpowiedzi	42	26	9	19	2	8	18	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	29	19	14	1	6	13	70
	Średnie	43	32	9	23	5	5	11	362
	Dobre	35	42	13	19	5	4	8	641
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	66	27	4	8	2	8	37
	Raz w tygodniu	21	55	16	16	6	4	8	373
	1–2 razy w miesiącu	38	43	9	15	2	4	7	148
	Kilka razy w roku	49	27	10	20	6	5	10	259
	W ogóle nie uczestniczy	59	18	10	34	3	4	6	227
Poglądy polityczne	Lewica	77	7	5	45	1	1	3	212
	Centrum	52	22	9	25	5	5	9	280
	Prawica	12	69	23	10	8	2	3	395
	Trudno powiedzieć	30	36	3	5	4	12	24	142

Odsetki nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż 1 grupowanie

TABELA 5

		Niezależnie od przewidywanego przez Pana(ią) zwycięzcy wyborów, jak Pan(i) sądzi, komu po wyborach prezydent Andrzej Duda powierzy misję stworzenia rządu?				Liczba osób
		Raczej politykowi z Prawa i Sprawiedliwości lub jego koalicjantów	Raczej politykowi z partii dzisiejszej opozycji	Raczej komuś innemu, być może spoza czynnych polityków	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		61	7	8	24	1073
Płeć	Mężczyźni	64	8	8	20	505
	Kobiety	58	6	8	27	568
Wiek	18–24 lata	69	4	4	22	102
	25–34	70	3	9	18	168
	35–44	55	9	8	29	208
	45–54	55	8	11	25	171
	55–64	60	6	9	25	167
	65 lat i więcej	62	8	7	23	256
Miejsce zamieszkania	Wieś	62	5	7	25	439
	Miasto do 19 999	58	7	8	28	150
	20 000 – 99 999	60	7	10	24	213
	100 000 – 499 999	62	9	11	18	152
	500 000 i więcej mieszk.	62	10	5	23	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	59	7	10	24	157
	Zasadnicze zawodowe	61	5	9	25	237
	Średnie	59	6	9	25	378
	Wyższe	65	8	6	21	301
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	61	12	4	23	152
	Średni personel, technicy	57	10	19	13	58
	Pracownicy adm.-biurowi	58	2	8	32	70
	Pracownicy usług	66	1	6	27	98
	Robotnicy wykwalifikowani	56	7	8	30	122
	Robotnicy niewykwalifik.	48	11	16	25	32
	Rolnicy	66	5	7	23	42
	Pracujący na własny rach.	65	2	5	28	35
	Bezrobotni	66	2	4	28	18
	Emeryci	61	8	8	23	272
	Renciści	62		22	16	37
	Uczniowie i studenci	70	7	3	19	55
	Zajmujący się domem i inni	65	7	10	18	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	10	8	28	160
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	6	10	21	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	62	5	7	26	295
	prywatnym gosp. rolnym	57	5	7	30	39
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	59	5	13	22	128
	Od 1500 zł do 1999 zł	66	3	6	24	127
	Od 2000 zł do 2999 zł	63	8	9	19	225
	Od 3000 zł do 3999 zł	63	11	8	18	129
	4000 zł i więcej	64	10	7	20	139
	Trudno powiedzieć	68	4	6	21	118
	Odmowa odpowiedzi	50	5	7	38	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	61	12	9	18	70
	Średnie	53	8	11	28	362
	Dobre	66	5	7	22	641
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	63	3	7	27	37
	Raz w tygodniu	68	4	7	21	373
	1–2 razy w miesiącu	56	8	13	23	148
	Kilka razy w roku	60	6	9	24	259
	W ogóle nie uczestniczy	60	10	6	25	227
Poglądy polityczne	Lewica	56	11	11	22	212
	Centrum	56	12	10	22	280
	Prawica	77	2	6	14	395
	Trudno powiedzieć	43	4	6	47	142